

Curtea de Conturi

1. Control financiar exercitat de Curtea de Conturi

Scurt istoric. Natura instituție

Instituție de origine constituțională, Curtea de Conturi a României reia o veche tradiție existentă în țara noastră în materie de control specializat.

Prima Curtea de Conturi a fost înființată în țara noastră, prin Legea din 24 ianuarie 1864. Existența ei a fost menționată și prin Constituția din 1866 în articolul 116, care prevede că¹, “ *pentru toată România este o singură Curte de Conturi* ”.

În Legea nr. 149 din 31 iulie 1929² pune în aplicare prevederile articolului 115 din Constituția din anul 1973 conform căreia: “ *Controlul preventiv și cel de gestiune a tuturor veniturilor și cheltuielilor statului se va exercita de Curtea de Conturi, care supune în fiecare an Adunării deputaților raportul general rezumând conturile de gestiune al bugetului trecut, semnalând totodată neregulile săvârșite de miniștrii în aplicarea bugetului.* ”

După instaurarea regimului comunist în România, Legea nr.149/1929 a fost abrogată prin Decretul nr. 352 din 1 decembrie 1948.

Curtea de Conturi a fost reintrodusă în sistemul administrativ al țării noastre prin dispozițiile art. 139 din Constituție României din anul 1991. Potrivit acestui articol: “ *Curtea de Conturi exercită control asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și al sectorului public. În condițiile legii, curtea exercită atribuții jurisdicționale.* ”

În Legea nr. 94/1992³ în forma inițială, Curtea de Conturi era calificată ca fiind “*organul suprem de control financiar și de jurisdicție în domeniul financiar*”.

În opinia Colegiului jurisdicțional al Curții de Conturi și al Guvernului s-a susținut că semnificația termenului de organ suprem este aceea de unic, care cu referire la activitatea de jurisdicție, are în vedere jurisdicția financiară.

În noua Constituție a României, aplicată din luna octombrie a anului curent (2003), art. 139, alin.1 se modifică și se completează astfel, referitor la Curtea de Conturi: “*Curtea de Conturi exercită*

¹ A se vedea și V. Prisăcaru, *Tratat de drept administrativ român*, Editura Lumina Lex, București, 1993, p.362.

² Publicat în Monitorul Oficial nr. 167/1929.

³ Republicată a fost modificată și completată prin Legea nr. 77/2002.

control asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și al sectorului public. În condițiile legii organice, litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi se soluționează de instanțele judecătorești specializate.”

Potrivit statutului, Curtea de Conturi poate fi calificată ca o autoritate administrativă autonomă, nefiind în subordinea în sensul dreptului administrativ, a nici unei alte autorități a statului; ea îndeplinește o funcție complexă, de control și de jurisdicție, care îi conferă un grad ridicat de autonomie în domeniul său de activitate.

Ca autoritate de control, Curtea de Conturi este un organ al Parlamentului pentru exercitarea controlului general asupra gestiunii bugetului public național din exercițiului bugetar expirat, deci a bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat și a bugetului local.

Curtea de Conturi poate colabora cu organele internaționale de profil și poate exercita, în numele lor, control asupra gestiunii fondurilor puse la dispoziția României dacă prin tratate, convenții sau alte înțelegeri internaționale se stabilește această competență.

Limitele autonomiei funcționale a Curții de Conturi sunt stabilite prin lege și acestea se referă la:

- Posibilitatea Parlamentului de a opri controalele inițiale din oficiu de către Curtea de Conturi în cazul depășirii competențelor stabilite prin lege.
- Posibilitatea Camerei Deputaților sau Senatului de a cere Curții de Conturi, prin hotărâre, să efectueze unele controale individuale asupra modului de gestiune a resurselor publice și de a raporta asupra celor constatate. Hotărârile respective sunt obligatorii pentru Curtea de Conturi.

Nici o altă autoritate publică nu mai poate obliga Curtea de Conturi.

2. Organizarea funcționarea și statutul persoanelor

Curții de Conturi

Potrivit legii sale de organizare și funcționare nr. 94/1992 cu modificări⁴ și completări ulterioare - Curtea de Conturi se compune din:

- Secția de control financiar ulterior;
- Secția jurisdicțională;

⁴ Legea nr. 204/1999 și Legea nr. 77/2002 publicată în M.O., nr. 104/2002

- Colegiul jurisdicțional al Curții de Conturi;
- Camere de Conturi județene și cea a municipiului București;
- Secretariatul general.

Pe lângă Curtea de Conturi funcționează procurori financiari. Membrii Curții de Conturi în număr de 18 sunt consilieri de conturi, aceștia alcătuiesc plenul Curții de Conturi.

Activitatea internă a Curții de Conturi este reglementată de Regulamentul de organizare și funcționare al acesteia, aprobat de Plen.

Acesta cuprinde reglementări privind:

- conducerea Curții de Conturi - respectiv atribuțiile în domeniu ale Plenului, Comitetului de Conducere și Președintelui Curții;
- atribuțiile Curții de Conturi, așa cum sunt ele stabilite de lege, respectiv atribuții de control și jurisdicționale, precum și de raportare;
- organizarea Curții de Conturi, respectiv a secțiilor de control ulterior și jurisdicționale, colegiului jurisdicțional al Curții și camerelor de conturi județene și a municipiului București.

De asemenea, Regulamentul reglementează modul de organizare și funcționare a procurorilor financiari și Secretariatului general. În ceea ce privește drepturile și obligațiile personalului Curții de Conturi, acestea sunt reglementate fie direct prin legea de organizare și funcționare, fie prin codul etic al profesiei și prin statutul funcționarului public.

Consilierii de Conturi: sunt membrii Curții de Conturi și sunt numiți de Parlament, la propunerea Comisiei pentru politica financiară, bancară și bugetară a Senatului și a Comisiei pentru buget și finanțe a Camerei Deputaților, pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit.

Conducerea: Curții de Conturi se exercită de către plen, de comitetul de conducere de președintele și vicepreședintele Curții de Conturi, care sunt consilieri de conturi.

Secțiile: sunt conduse de un consilier de conturi, care îndeplinește funcția de președinte al secției.

Secția de control financiar ulterior: este formată din 9 consilieri de conturi și din consilierii financiari și se organizează în divizii sectoriale.

Secția de control financiar ulterior este condusă de către un consilier de conturi, care îndeplinește și funcția de președinte. Secția de control financiar ulterior are în structura divizii sectoriale, conduse de consilieri de conturi.

Divizii sectoriale:

Divizia I	Controlul contului general de execuție a bugetului de stat, datoriei publice, creanțelor statului și activității bancare;
Divizia II	Controlul gestionării fondurilor publice și administrarea patrimoniului autorităților publice;
Divizia III	Controlul fondurilor publice destinate activității economice;
Divizia IV	Controlul bugetului asigurărilor sociale de stat, protecție sociale și instituțiilor publice autofinanțate;
Divizia V	Auditul performanței și al sistemelor informatice, combaterea fenomenelor de corupție, fraudă, economie subterană și spălarea banilor;
Divizia VI	Controlul instituțiilor publice cu atribuții în domeniul privatizării, al societăților de investiții financiare și al gestionării fondurilor publice și administrării patrimoniului unor instituții publice;
Divizia VII	Controlul fondurilor din asistență financiară acordată de Uniunea Europeană și din alte surse internaționale. Coordonarea verificării bugetelor unităților administrativ teritoriale.
Divizia VIII	Coordonare, metodologie, perfecționarea pregătirii profesionale, evaluarea activității profesionale a direcțiilor de control financiar ulterior, raportare, informatică și integrare europeană;

În cadrul diviziilor, sunt organizate direcții de specialitate, conduse de către un director, formate din controlori financiari. La nivel teritorial și al municipiului București sunt organizate direcții de control financiar ulterior formate din controlori financiari, conduse de către un director și un director adjunct.

Secția jurisdicțională: este instanță de fond și de recurs jurisdicțional și se compune din 7 consilierii de conturi. Secția jurisdicțională își desfășoară activitatea la sediul Curții de Conturi și este condusa de un consilier de conturi care îndeplinește funcția de președinte.

Secția jurisdicțională are în componere complete de judecată formate din doi sau trei consilieri de conturi.

Colegiul jurisdicțional: în structura Curții de Conturi funcționează și Colegiul jurisdicțional al Curții, care este instanță de fond, compus din judecători financiari și condus de un președinte de colegiu.

Camera de Conturi județeană: se compune din compartimentul de control financiar și colegiul jurisdicțional. Compartimentul de control financiar este format din controlori financiari și este condus de un șef de compartiment. Colegiul jurisdicțional își desfășoară activitatea prin complete de judecată alcătuite dintr-un singur judecător financiar. Propunerea de numire a judecătorilor financiari se face de către Plenul Curții de Conturi. Pe lângă Curtea de Conturi

funcționează procurorul general financiar și procurorul financiar. Procurorul financiar își exercită atribuțiile pe lângă secțiile Curții de Conturi, ale colegiului jurisdicțional al Curții de Conturi și pe lângă Camerele de Conturi județene.

Secretariatul general: este condusă de un secretar general. În cadrul secretariatului general funcționează compartimente de studii – sinteze – legislație, norme metodologice – documentare, de informatică, de relații interne și externe, de finanțe – contabilitate și de personal – secretariat – administrativ.

3. Atribuțiile de control și audit financiar

Subiectul al controlului Curtea de Conturi pot forma:

- statul și colectivitățile locale constituite în unitățile administrativ – teritoriale, în calitate de persoane juridice de drept public, cu serviciile și instituțiile lor publice, autonome sau nu;
- regiile autonome
- Banca Națională a României
- Societățile comerciale la care statul, unitățile administrativ – teritoriale, instituțiile publice sau regiile autonome dețin, singure sau împreună, integral sau mai mult de jumătate din capitalul social;
- Organismele autonome de asigurări sociale sau de altă natură, care gestionează bunuri, valori sau fonduri într-un regim legal obligatoriu, în condițiile în care prin lege sau prin statutele lor se prevede acest lucru.

Obiectul controlului Curții de Conturi este urmărirea respectarea legii în gestionarea mijloacelor materiale și bănești publice. Curtea de Conturi analizează calitatea gestiunii financiare

din punct de vedere al economicității, eficienței și eficacității, făcând astfel un control de oportunitate.

Pentru a-și exercita atribuțiile legale Curtea de Conturi controlează:

- Formarea și utilizarea resurselor bugetului de stat, ale bugetului asigurărilor de stat și ale bugetelor locale, precum și mișcarea fondurilor între aceste bugete;
- Constituirea, utilizarea și gestionarea fondurilor sociale și a fondurilor de tezaur;
- Formarea și gestionarea datoriei publice și situația garanțiilor guvernamentale pentru credite interne și externe;
- Utilizarea alocațiilor bugetare pentru investiții, a subvențiilor și a transferărilor din partea statului;
- Constituirea, administrarea și utilizarea fondurilor publice de către autoritățile administrative autonome;
- Situația, evoluția și modul de administrare a patrimoniului public și privat a statului și al unităților administrativ-teritoriale de către instituțiile publice, regiile autonome;
- Constituirea, utilizarea și gestionarea resurselor financiare privind protecția mediului;
- Utilizarea fondurilor provenite din asistența financiară acordată României de Uniunea Europeană și din alte surse de finanțare internațională.

Atribuții jurisdicționale

Jurisdicția Curții Constituționale cuprinde mai multe soluții în materia activității jurisdicționale a Curții de Conturi. Curtea Constituțională s-a pronunțat instituirea unui tratament egal pentru situații identice, iar pentru situații diferite, soluții diferite (decizia nr. 64/1991).

Tratamentul diferit, instituit prin art. 45 – 46 din Legea nr. 94/1992 se întemeiază mai multe elemente de diferențiere cum ar fi:

- Natura proprietății păgubite;
- Natura persoanelor juridice care administrează patrimoniul respectiv;
- Natura prejudiciilor cauzate și calitatea specială a persoanelor cu răspundere principală pentru aceste prejudicii.

Potrivit legii, există singură Curte de Conturi pentru întreaga țară, iar unitățile administrativ – teritoriale, funcțiile curții se exercită prin camere de conturi județene și a municipiului București.

Organe de jurisdicție care funcționează în cadrul acestora sunt:

- Curtea de Conturi;
- Secția jurisdicțională a Curții de Conturi;

- Colegiul jurisdicțional al Curții de Conturi;
- Colegiile jurisdicționale ale camerelor de conturi județene și al municipiului

București.

Curtea de Conturi judecă în ultimă instanță:

- Recursurile în anulare jurisdicțională declarate de procurorul general financiar împotriva hotărârilor definitive ale colegiilor și Secției jurisdicționale;
- Conflicttele de competență ivite între Secția jurisdicțională și colegiile jurisdicționale;
- Cererile de reexaminare introduse împotriva soluțiilor procurorului general financiar date asupra actelor de clasare.

Colegiul jurisdicțional al Curții de Conturi judecă și hotărăște în primă instanță:

- Cu privire la plata despăgubirilor civile pentru pagube cauzate și plata de amenzi;
- Cu privire la plata de despăgubiri și de către alte persoane în cazurile în care au participat;
- Contestațiile introduse împotriva actelor de imputație de către administratorii, gestionarii, contabilii, precum și de către ceilalți salariați care au participat la producerea pagubelor cauzate persoanelor juridice;
- Întâmpinările introduse împotriva deciziilor emise de directorii direcțiilor de control financiar ale camerelor de conturi județene;
- Plângerile introduse împotriva încheierilor prin care completele constituite au dispus descărcarea de gestiune.

Secția jurisdicțională a Curții de Conturi judecă în primă instanță:

- Întâmpinările introduse împotriva deciziilor emise de președinții secțiilor de control ale Curții, privind suspendarea aplicării măsurilor care contravin reglementărilor legale din domeniul financiar, contabil și fiscal.

Secția jurisdicțională a Curții de Conturi judecă în primă și în ultimă instanță:

- Conflicttele de competență între colegiile jurisdicționale;
- Cererile de strămutare a cauzelor de la un colegiu la alt colegiu jurisdicțional.

Secția jurisdicțională a Curții de Conturi judecă în ultimă instanță:

- Cererile de recurs jurisdicțional îndreptate împotriva încheierilor și sentințelor pronunțate de colegiile jurisdicționale;
- Recursurile în anulare jurisdicțională declarate împotriva hotărârilor definitive ale colegiului jurisdicțional.

Recursul jurisdicțional constituie calea de atac atât împotriva încheierilor cât și a sentințelor pronunțate în fond de organele jurisdicționale din sistemul Curții de Conturi.

Pentru toate părțile și pentru procurorul financiar termenul de recurs jurisdicțional este de 15 zile de la comunicarea sentinței. Instanța de recurs poate dispune, **la cerere** sau **din oficiu**, suspendarea, până la pronunțarea deciziei, a executării hotărârilor date de primă instanță în cauzele privind contestațiile împotriva actelor de imputație.

Secția jurisdicțională poate să trimită cauza spre rejudecare colegiului jurisdicțional care a pronunțat sentința atacată cu recurs, la un alt colegiu jurisdicțional, ori poate să rețină cauza spre a o rejudeca în fond.

Legea nr. 94/1992 prevede două **căi extraordinare de atac**:

- Revizuirea;
- Recursul în anulare jurisdicțional.

După cum prevede Legea nr. 94/1992 **cererea de revizuire** poate fi introdusă pe lângă cazurile de revizuire din Codul de procedură civilă și atunci când ulterior judecării cauze. Termenul în care poate fi introdusă cererea de revizuire este de 30 de zile de la data când s-a descoperit, dar nu mai târziu de un an de la data rămânerii definitive a hotărârii a cărei revizuirii se cere.

➤ O altă cale extraordinară de atac împotriva hotărârilor rămase definitive o constituie recursul în anulare jurisdicțional.

Recursul se judecă în complet format din 3 consilieri de conturi. Recursurile în anulare jurisdicțională se judecă numai de Curtea de Conturi.

Atribuțiile procurorului financiar

Atribuțiile procurorului financiar care au legătură cu activitatea jurisdicțională a acestor organe de jurisdicție specială administrativă.

Din acest punct de vedere distingem atribuții ce privesc:

- Încetarea organului de jurisdicție;
- Participarea la ședințele de judecată;
- Exercițarea căilor ordinare și extraordinare de atac;
- Supravegherea executării hotărârilor.

Procurorul general financiar participă la ședințele plenului Curții de Conturi.

4. Curtea de Conturi a Uniunii Europene

Prin Tratatul asupra Uniunii europene, Curtea de Conturi creată ca entitate a Comunităților europene prin Tratatul de Bruxelles, la 22 iulie 1975 a fost ridicată la rang de instituție. Sediul acesteia este la Luxemburg. Curtea de Conturi are un rol esențial în asigurarea controlului financiar în cadrul comunitar. Este vorba de un control **a posteori** și fără caracter jurisdicțional.

Curtea de Conturi se compune din 15 membri, care sunt aleși dintre personalitățile care fac parte în țările lor din instituțiile de control extern. Aceștia trebuie să ofere garanțiile de independență. Membrii Curții sunt numiți pentru un mandat de 6 ani de Consiliu, care hotărăște în unanimitate după consultarea Parlamentului european.

Curtea exercită o competență generală pentru a controla conturile totalității veniturilor și cheltuielilor Comunității. Ea prezintă Parlamentului european și consiliului o declarație de asigurare privind “fiabilitatea” conturilor, precum și legalitatea și “regularitatea operațiunilor subiacente”, auxiliare. Curtea verifică legalitatea și regularitatea veniturilor și cheltuielilor și certifică buna gestiune financiară.

Curtea de Conturi reprezintă un instrument important în activitatea Parlamentului, atunci când acesta realizează funcția de control asupra Comisiei Europene și când este chemat să dea descărcare Comisiei în ceea ce privește execuția bugetului comunitar.

Curtea de Conturi întocmește un raport anual după încheierea fiecărui exercițiu financiar care este publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților.

Bibliografie

1. **Emil Bălan** – *Drept financiar (ediția a II-a)*
București, Editura All Beck, 2003.

2. **Ionel Bostan** – *Controlul financiar*
Iași, Editura Polirom, 2000.

3. **Petre Popeangă** – *Organizarea și exercitarea controlului financiar - contabil*
București, Editura Fundație “România de Mâine”, 2000.

4. **Dr. Victor Munteanu** – *Control și audit financiar*
București, Editura Lucman Serv, 1998.